

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

☐

PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

dla niesłyszących

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 16 stron (zadania 1 – 25). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
7. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.

Życzymy powodzenia!

**GRUDZIEŃ
ROK 2006**

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
100 punktów

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--	--

**KOD
ZDAJĄCEGO**

W zadaniach nr 1- 6 zakreśl prawidłową odpowiedź A, B, C lub D.

Zadanie 1. (1 pkt)

Niemcy są państwem o systemie politycznym

- A. prezydenckim.
- B. gabinetowym.
- C. parlamentarno-komitetowym.
- D. kanclerskim.

Zadanie 2. (1 pkt)

Kadencja Prezydenta RP trwa

- A. 4 lata.
- B. 5 lat.
- C. 6 lat.
- D. 7 lat.

Zadanie 3. (1 pkt)

Sejm Rzeczypospolitej za zgodą Senatu powołuje

- A. Rzecznika Prasowego Rządu.
- B. Rzecznika Praw Obywatelskich.
- C. Szefa Sztabu Generalnego.
- D. Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Zadanie 4. (1 pkt)

Jednym z „ojców założycieli” jednoczącej się Europy był

- A. Michaił Gorbaczow.
- B. François Mitterand.
- C. Helmut Kohl.
- D. Alcide de Gasperi.

Zadanie 5. (1 pkt)

W latach osiemdziesiątych XX wieku członkiem Wspólnoty Europejskiej stała się

- A. Portugalia.
- B. Belgia.
- C. Norwegia.
- D. Polska.

Zadanie 6. (4 pkt)

Napisz cztery warunki, które musi spełniać kandydat na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej według Konstytucji RP.

-
-
-
-

Zadanie 7. (1 pkt)

Uporządkuj chronologicznie następujące wydarzenia, wpisując cyfry od 1 do 3.

A.	Wprowadzenie stanu wojennego w Polsce.	
B.	Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej.	
C.	Wstąpienie Polski do NATO.	

W zadaniach nr 8 - 12 przyporządkuj literom (A, B, C, D) odpowiednie cyfry (1, 2, 3, 4, 5), np. E – 6.

Zadanie 8. (4 pkt)

Przyporządkuj typy partii politycznych do haseł wyborczych, których mogłyby użyć w swoich programach.

- A. Najwyższą wartością jest wolność jednostki.
- B. Państwo silne rodziną.
- C. Proletariusze wszystkich krajów łączcie się.
- D. Walczymy o czystość środowiska naturalnego.

- 1. Partia konserwatywna
- 2. Partia liberalna
- 3. Partia komunistyczna
- 4. Partia ekologiczna
- 5. Partia nacjonalistyczna

A B C D

Zadanie 9. (4 pkt)

Przyporządkuj opisy do wymienionych zasad wyborczych.

- A. zasada powszechności
 - B. zasada bezpośredniości
 - C. zasada równości
 - D. zasada tajności
-
- 1. każdy wyborca ma tylko jeden głos
 - 2. głosować można tylko osobiście
 - 3. nie ma obowiązku informowania, na kogo się głosowało
 - 4. w wyborach mogą brać udział wszystkie osoby, które w dniu wyborów ukończyły 18 lat i są obywatelami polskimi
 - 5. w wyborach mogą brać udział wszyscy

A B C D

Zadanie 10. (4 pkt)

Przyporządkuj do opisanej sprawy wydział sądu powszechnego, który powinien się nią zająć.

- A. Zenon K. wszedł do sklepu komputerowego i ukradł laptopa. Został ujęty przez policję. Sprawę oddano do sądu.
- B. Pani Jadwiga pracowała w szkole jako nauczycielka. Przez cały rok dyrektor szkoły nie zapłacił jej za przepracowane nadgodziny. Postanowiła odzyskać należne jej pieniądze.
- C. Małżonkowie Bogusław i Janina P. na wtórnym rynku kupili działkę rekreacyjną i postanowili uprawomocnić dokonaną transakcję.
- D. Mały Jaś, grając w piłkę z kolegami, wybił okno sąsiadowi. Sąsiad zwrócił się o zasądzenie od rodziców Jasia odszkodowania.

- 1. Wydział pracy i ubezpieczeń społecznych
- 2. Wydział karny
- 3. Wydział penitencjarny
- 4. Wydział ksiąg wieczystych
- 5. Wydział cywilny

A B C D

Zadanie 11. (4 pkt)

Dobierz instytucje międzynarodowe do odpowiadających im kompetencji.

- A. Mogą się do niego zwracać obywatele państw sygnatariuszy¹ Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.
- B. Od ponad czterdziestu lat działa na rzecz uwolnienia więźniów sumienia oraz zniesienia kary śmierci i tortur.
- C. Rozpatruje indywidualne petycje osób powołujących się na Międzynarodowy Pakt Praw Osobistych i Politycznych.
- D. Sądzi winnych popełnionych zbrodni przez walczące strony i zbrodnie przeciwko ludzkości.

- 1. Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu
- 2. Międzynarodowa Federacja Komitetów Helsińskich
- 3. Międzynarodowy Trybunał Karny w Hadze
- 4. Komitet Praw Człowieka w Genewie
- 5. Amnesty International

A B C D

¹ Sygnatariusz – podpisujący umowę, traktat

Zadanie 12. (4 pkt)

Przyporządkuj skróty nazw organizacji międzynarodowych właściwym dla nich celom działania.

- A. Utworzenie wspólnego rynku usług, pracy, towarów, obejmującego wszystkie państwa członkowskie.
- B. Zagwarantowanie bezpieczeństwa członkom tej organizacji.
- C. Rozwój badań naukowych i ochrona dziedzictwa kulturowego.
- D. Rozwój ustawodawstwa pracy i ochrona praw pracowniczych.

- 1. NATO
- 2. MOP
- 3. UE
- 4. WHO
- 5. UNESCO

A B C D

Zadanie 13. (2 pkt)

Uzupełnij poniższe zdania.

- A. Podaj nazwę normy związanej z tradycją, przekazywanej z pokolenia na pokolenie, której nieprzestrzeganie może być powodem izolacji w środowisku.

.....

- B. Podaj nazwę normy opartej na wyobrażeniu tego, co dobre, a co złe, mającej charakter grupowy i nie popartej sankcjami prawa.

.....

Zadanie 14. (4 pkt)

Podaj po jednym przykładzie grupy

A	małej	
B	dużej	
C	formalnej	
D	nieformalnej	

Zadanie 15. (4 pkt)

Spośród znanych Ci funkcji państwa podaj

- A. dwie funkcje wewnętrzne państwa.

-
-

- B. dwie funkcje zewnętrzne państwa.

-
-

Zadanie 16. (4 pkt)

Podaj dwie cechy zasady praworządności.

-
-
-
-

Zadanie 17. (2 pkt)

Zaznacz, które ze zdań są prawdziwe [prawda], a które fałszywe [fałsz].

A	Apelacja to odwołanie się od wyroku sądu niższej instancji do sądu wyższej instancji.	
B	Sąd okręgowy jest sądem pierwszej instancji.	

Zadanie 18. (4 pkt)

W 2004 roku w wyniku wejścia Polski do Unii Europejskiej wschodnia granica naszego kraju stała się jej zewnętrzną granicą. W związku z tym zaistniała konieczność wprowadzenia wiz wjazdowych do Polski dla naszych wschodnich sąsiadów. Podaj po dwa przykłady

A. pozytywnych dla Polski skutków wprowadzenia wiz wjazdowych dla obywateli Białorusi, Rosji i Ukrainy.

-
-
-
-
-
-
-
-

B. negatywnych dla Polski skutków wprowadzenia wiz wjazdowych dla obywateli Białorusi, Rosji i Ukrainy.

-
-
-
-
-
-
-
-

Zadanie 19. (4 pkt)

Spośród podanych w tabeli zdań wybierz dwa zawierające tylko fakty i dwa wyrażające opinie.

Wpisz w odpowiednie numery zdanie opisujących fakty i wyrażających opinie.

Lp.	Zdania
1.	Sejm II kadencji uchwalił ponad 450 ustaw.
2.	W dniu 2 kwietnia 1997 roku Zgromadzenie Narodowe uchwaliło Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej.
3.	W 1998 roku przyjęto Narodowy Program Przygotowania Polski do członkostwa w Unii Europejskiej.
4.	Były to bardzo ważne decyzje.
5.	Sejm IV kadencji (2001 – 2005) uchwalił 894 ustawy.
6.	Powinny one służyć poprawie bezpieczeństwa, sytuacji ekonomicznej kraju i wzmocnieniu demokracji.
7.	Zgodnie z obowiązującą konstytucją, projekty ustaw mogą wносить do Sejmu: posłowie, Senat, Prezydent RP, Rada Ministrów oraz grupa co najmniej 100 tys. obywateli.
8.	Przyjęte regulacje prawne są bardzo dobrze oceniane przez społeczeństwo polskie.

FAKTY	
OPINIE	

Zadanie 20. (4 pkt)

Podaj nazwisko znanej postaci XX wieku

A	Filozof i prawnik. Przez 20 lat przebywał poza swoją ojczyzną, gdzie zetknął się z dyskryminacją rasową. Po powrocie do kraju prowadził działalność polityczną i społeczną, za co był więziony. Propagował walkę bez używania przemocy. W 1947 roku doprowadził do uwolnienia ojczyzny spod zależności ekonomicznej i politycznej Wielkiej Brytanii.	
B	Pisarz, działacz opozycyjny w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Współtwórca niezależnego ugrupowania Karta 77, za co był prześladowany przez komunistyczne władze swojego kraju. W 1989 roku wybrany przez Zgromadzenie Federalne na stanowisko prezydenta państwa.	
C	Polityk, premier i minister spraw zagranicznych. W 1950 roku przyczynił się do przyjęcia planu nazwanego jego imieniem. Doprowadził do podpisania traktatu paryskiego powołującego do życia Europejską Wspólnotę Węgla i Stali, która dała początek jednoczeniu się Europy.	

D	Jeden z czołowych działaczy opozycji demokratycznej w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Bliski współpracownik Lecha Wałęsy. W 1989 r. został pierwszym niekomunistycznym premierem w krajach bloku radzieckiego. Dążąc do kompromisu z komunistami postanowił określić przeszłość „grubą linią”.	
---	---	--

Zadanie 21. (11 pkt)

Zapoznaj się z zamieszczonymi niżej materiałami i wykonaj polecenia.

„(...) Amerykanie stowarzyszają się w celu organizowania zabaw, tworzenia seminariów, budowania zajazdów, wznoszenia kościołów, rozpowszechniania książek, wysyłania misjonarzy na antypody². W ten właśnie sposób zakłada się w Ameryce szpitale, więzienia, szkoły. Amerykanie stowarzyszają się również po to, by głosić jakąś prawdę lub przez dostarczanie przykładu rozwijać w społeczeństwie jakieś uczucia. (...)

W społeczeństwach demokratycznych (...) wszyscy obywatele są niezależni i słabi; sami nie mogą dokonywać prawie niczego, a żaden z nich nie jest w stanie zmusić innych do współdziałania. Wszyscy są więc bezradni, jeśli nie nauczą się pomagać sobie dobrowolnie.

Gdyby ludzie żyjący w demokratycznym kraju nie mieli ani prawa, ani ochoty do jednoczenia się w celach politycznych, ich niezależność narażona byłaby na wielkie ryzyko, ale mogliby długo zachować swój majątek i wykształcenie. Gdyby zaś nie mieli nawyku stowarzyszania się w celach społecznych, w niebezpieczeństwie znalazłaby się sama cywilizacja. Społeczeństwo, w którym ludzie straciliby możliwość indywidualnego dokonywania wielkich rzeczy, nie zyskując możliwości osiągania ich wysiłkiem zbiorowym, szybko powróciłoby do stanu barbarzyństwa. (...)

Tylko w wyniku wzajemnego oddziaływania ludzi na siebie rozwijają się uczucia i idee, rośnie serce i rozkwita umysł człowieka. (...)

Skoro tylko jakąś grupę mieszkańców Stanów Zjednoczonych opanuje uczucie lub idea, którą pragną rozpowszechnić, zaczynają poszukiwać się nawzajem, a znalazłszy jednoczą się. Odtąd nie są już oddzielnymi ludźmi, ale widoczną siłą, której działalność służy jako przykład, siłą która przemawia i której się słucha.

Wkrótce po wejściu do stowarzyszenia politycznego ludzie poznają sposoby utrzymania porządku wśród licznej grupy jego członków oraz środki, za pomocą których osiąga się zgodne i konsekwentne dążenie do wspólnego celu. Stowarzyszenie polityczne uczy również podporządkować własną wolę woli wszystkich, a własne wysiłki dostosować do potrzeb wspólnego działania; uczy rzeczy, które są równie niezbędne w stowarzyszeniu politycznym, jak i w społecznym.”

A. (0-4) Wypisz po 1 przykładzie działań podejmowanych przez stowarzyszenia w Ameryce w następujących obszarach:

1. gospodarka
-
-

² obszary na Półkuli Południowej

2. edukacja

.....

.....

3. kultura

.....

.....

4. religia

.....

.....

B. (0-4) Podaj po dwa przykłady korzyści, jakie dostrzega autor cytowanego tekstu w funkcjonowaniu stowarzyszeń

A. dla jednostki

.....

.....

B. dla społeczeństwa

.....

.....

C. (0-3) Wyjaśnij pojęcie „organizacja pozarządowa”. Podaj przykłady dwóch różnych organizacji tego typu działających w Polsce.

1. pojęcie.....

.....

.....

.....

.....

2. przykłady.....

.....

.....

.....

Zadanie 22. (8 pkt)

Przeczytaj fragment „Ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach” i wykonaj podane poniżej polecenia:

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 8.

1. Stowarzyszenie podlega obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego, o ile przepis ustawy nie stanowi inaczej.
5. Nadzór nad działalnością stowarzyszeń należy do:
 - 1) wojewody właściwego ze względu na siedzibę stowarzyszenia – w zakresie nadzoru nad działalnością stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego,
 - 2) starosty właściwego ze względu na siedzibę stowarzyszenia – w zakresie nadzoru nad innymi niż wymienione w pkt 1 stowarzyszeniami – zwanych dalej „organami nadzorującymi.”

Rozdział 2
Tworzenie stowarzyszeń

Art. 9.

Osoby w liczbie co najmniej piętnastu, pragnące założyć stowarzyszenie, uchwalają statut stowarzyszenia i wybierają komitet założycielski.

Art. 10.

1. Statut stowarzyszenia określa w szczególności:
 - 1) nazwę stowarzyszenia, odróżniającą je od innych stowarzyszeń, organizacji i instytucji,
 - 2) teren działania i siedzibę stowarzyszenia,
 - 3) cele i sposoby ich realizacji,
 - 4) sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków,
 - 5) władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje,
 - 6) sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał,
 - 7) sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich,
 - 8) zasady dokonywania zmian statutu,
 - 9) sposób rozwiązywania się stowarzyszenia. (...)
3. Osoba prawna może być jedynie wspierającym członkiem stowarzyszenia.

Rozdział 4
Majątek stowarzyszenia

Art. 33.

1. Majątek stowarzyszenia powstaje ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, dochodów z własnej działalności, dochodów z majątku stowarzyszenia oraz z ofiarności publicznej.

Art. 34.

Stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą, według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach. Dochód z działalności gospodarczej stowarzyszenia służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między jego członków.

Rozdział 6
Stowarzyszenia zwykłe

Art. 40.

1. Uproszczoną formą stowarzyszenia jest stowarzyszenie zwykłe, nieposiadające osobowości prawnej.
2. Osoby w liczbie co najmniej trzech, pragnące założyć stowarzyszenie zwykłe, uchwalają regulamin działalności, określając w szczególności jego nazwę, cel, teren i środki działania, siedzibę oraz przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie.
3. O utworzeniu stowarzyszenia zwykłego jego założyciele informują na piśmie właściwy, ze względu na przyszłą siedzibę stowarzyszenia, organ nadzorujący, podając dane, o których mowa w ust. 2.
(...)

Art. 42.

1. Stowarzyszenie zwykłe nie może:
(...)
 - 3) zrzeszać osób prawnych,
 - 4) prowadzić działalności gospodarczej,
 - 5) przyjmować darowizn, spadków i zapisów oraz otrzymywać dotacji, a także korzystać z ofiarności publicznej.
2. Stowarzyszenie zwykłe uzyskuje środki na swoją działalność ze składek członkowskich.
(...)

A. (0-4) Wpisz, które ze zdań są prawdziwe [prawda], a które fałszywe [fałsz].

- 1) Statut stowarzyszenia powinien przewidywać zebrania delegatów.
- 2) Stowarzyszenie musi posiadać komisję rewizyjną.
- 3) Stowarzyszenie może urządzać kwestę publiczną.
- 4) Stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą.

1 2 3 4

B. (0-4) Wymień w punktach cztery regulacje prawne charakteryzujące stowarzyszenie zwykłe.

-
.....
-
.....
-
.....
-
.....

Zadanie 23. (8 pkt)

Mieszkasz w dużym mieście, liczącym ponad 100 tys. mieszkańców. Twój osiedlowy dom kultury zaoferował zajęcia popołudniowe tylko dla uczniów gimnazjum. Dzieci ze szkoły podstawowej spędzają wolny czas na klatkach schodowych i podwórkach. Postanowiłeś zaproponować im ciekawą formę spędzania czasu w niewykorzystanych pomieszczeniach domu kultury. W tym celu założyłeś stowarzyszenie zwykle. Napisz pismo do właściwego organu nadzorującego informujące o jego założeniu. Umieść w nim wszystkie informacje wymagane w Ustawie. Posłuż się fikcyjnymi danymi.

[illegible]

Zadanie 24. (3 pkt)

Podaj trzy przykłady działań, które mogłaby podjąć organizacja pozarządowa na rzecz osób niesłyszących.

-
-
-
-
-
-
-
-
-

Zadanie 25. (12 pkt)

Poniżej są podane ogólne sądy na temat funkcjonowania organizacji pozarządowych i organizacji pomocy dla osób potrzebujących oraz procent osób zgadzających się z potrzebą niesienia takiej pomocy. (na podstawie badań CBOS)

1	Każdy człowiek ma moralny obowiązek pomocy tym, którzy znaleźli się w potrzebie	81,1
2	Działania organizacji społecznych są teraz bardziej potrzebne niż 5 lat temu	77,5
3	Jeżeli rząd wywiązywałby się ze swoich zadań, nie byłby potrzebny dodatkowy wysiłek na pracę społeczną	70,5
4	Organizacje angażujące osoby pracujące społecznie są na ogół dobrze zorganizowane i profesjonalne	27,6
5	Organizacje społeczne rozwiązują ważne problemy społeczne w moim sąsiedztwie	28,1

Zachęć młodych Polaków do działania w organizacjach społecznych i pracy na rzecz innych. Przedstaw po jednym przykładzie do każdego z pięciu sądów podanych w tabeli. Użyj formy artykułu prasowego.

.....

.....

.....

[illegible]

BRUDNOPIS